



## Universitätsbibliothek Paderborn

### **Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis**

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,  
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De Fontibus Doctrinae moralis. II. De praecipuis  
ejusdem Fundamentis. III. De Peccatis. IV. De Legibus. V. De summario  
dilectionis Praecepto. VI. De primo decalogi Praecepto. VII. De secundi  
decalogi Praecepto

**Godeau, Antoine**

**Augustae Vindelicorum, 1774**

Caput IV. Unus vel pauci Recentiores opinionem probabilem satis non  
reddunt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53562](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53562)

quas nos refutare nescimus, ab aliis acutioris ingenii infringendas fore possumus, ac debemus judicare. Nihil ultra addendum superest, cum, si Auctoribus istis assentiamur, conscientiae suae dictamen sequi jam non oporteat.

Si in veterum Ecclesiae Conciliorum aliquo lecta fuissent haec axiomata singulos sibi aures, ne illa audirent, obturasse crediderim, sicuti in Nicææ Concilio fecerunt Episcopi, cum Arii libri legerentur, ille praecipue cui *Thalio* nomen, detestabilibus impietatibus scatens. Etenim possuntne aures christianae, veritatibus Evangelii affuetae, tam horribiles propositiones patienter audire? Non ne cunctis non modo christianae religionis institutionibus & Ecclesiae disciplinae sunt adversae, verum etiam Regnis perniciosae, vitae Principum, magistratum, ac privati cujuscunque hominis, qui in hominum societate vivat, periculosa? Id nos singillatim in Operis hujusce decursu prosequemur.

#### C A P U T IV.

*Unus, vel pauci Recentiores Opinionem probabilem satis non reddunt.*

Ut errorum summam conglobarent probabilitatis Magistri docuere, Auctoris unius auctoritatem, dummodo doctus ille sit, pius, probus, nec singulares opiniones passim doceat, sufficere ut opinio evadat probabilis, tutaque conscientia sequenda. Eorum ratio est, quia opinio illa censenda est probabilis, quae non levi



nititur fundamento; at pii doctique hominis auctoritas non leve est (a) fundamentum; illam igitur sequi licet.

Errorum omnium *summam*, quos recentiores Casuistæ protulere, hanc opinionem voco; nam sine illa errores cæteri vim ferme nullam haberent. Prima Ecclesiæ regula, vel circa doctrinam, vel circa mores, hæc est, ut illa, quæ ad doctrinam, vel mores pertinent, hauriantur ex sacris Litteris, ex Conciliis, ex Sanctis Patribus, & ex probatis Doctoribus, qui idem doceant, uti infra ostendam: quod si unius Auctoris opinionem, utut omnibus reliquis, sive priscis, sive recentioribus repugnantibus, sequi liceat, nihil jam in Christiana Ethica seu Morali tutum ac firmum

---

(a) Huc spectat propositio ab Alexandro VII. 1665. n. 26. damnata: *Si liber sit alicujus junioris, & moderni, debet opinio censi probabilis, dum non constet, rejectam esse a Sede apostolica tamquam improbabilem.* Item alia, quam Innocentius XI. 1679. proscripsit: *Generatim, dum probabilitate sive intrinseca, sive extrinseca, quantumvis tenui, modo a probabilitatis finibus non exeat, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus.* Hisce affinis est alia ab Episcopis Gall. juxta vota Facultatis Paris. & Lovan. censuris stigmatizata: *Ad probabilitatem sufficiunt quatuor. Sed quatuor, imo viginti & supra, testantur, unum sufficere: ergo sufficit unus.* Ex quibus Natalis Alex. infert, *Authoritatem extrinsecam solam viro erudito fere nunquam: rudi quandoque, dum nempe invincibili ignorantia laborans bona fide pastorem &c. consulit, securitatem adferre.* Theol. Moral. T. 2. l. 3. Reg. 14. de peccat. Item Epist. 1. ad Doct. Sorbon.



firmum supererit. Vere id licet asserere, plurimum annorum tractu infimæ notæ homines ad conscientiæ casus pertractandos peculiari sibi modo animum appulisse. Neque e sacris Litteris, neque e sanctis Patribus, non e Conciliis, nec e probatis Scholasticis opiniones illi suas hauriebant, verum alterius scripta transcribebat alter, pluresque recensere Auctores curabat, ut suam confirmaret sententiam; neque solida, neque perspicua iis erat ratiocinandi methodus; pios in Lectoribus non excitabant affectus, quinimo eorum mentes difficultatibus dubiisque replebant; inutiles demum perniciosasque movebant quæstiones. Facillimum igitur erat cuique Casuistam evadere. At si librum ex aliorum dictis contextum, novisque modo opinionibus auctum scripsisse, & probe vivere sufficiat, ut fide dignus Auctor quis censeatur, quæ nostris regendis moribus non exorientur chimæra? quæ doctrinarum confusio, quæ denique ubique morum licentia, & corruptio? Ulliusne scientiæ magistri tam perniciosum docent axioma, unius nempe auctoritate Doctoris omnia in scientiis licitum esse innovare, & ipsa in dubium revocare principia? Illa Aristoteles vocat probabilia, quæ probantur sapientibus aut omnibus, aut pluribus, aut celeberrimis. Alexander Aphrodisiensis & Boetius idem affirmant. Unus igitur quantumvis bonus Auctor probabilem opinionem non efficit. (a) Summus & celeberrimus Doctor erat San-

(a) Alexander VIII. an. 1690. hanc n. 30. confixit propositionem: *Ubi quis invenerit doctrinam in Augu-*



Sanctus Augustinus, suas tamen sententias, nisi certæ sint, a nemine vult amplecti; de aliorum vero scriptis ita loquitur. *Alios autem ita lego, ut quantalibet sanctitate doctrinaque polleant, non ideo verum putem, quia ipsi ita senserunt, sed hoc mihi per alios Auctores, vel canonicas, vel probabiles rationes, quod a vero non abhorreat, persuadere potuerunt.* Quando heic probabiles rationes ille nominat, non eo sensu dicit, quo recentiorum Casuistarum aliqui suam probabilitatem appellant; nec de quæstionibus, quæ ad christianorum mores pertinent, loquitur, in quibus Ecclesia firmis, veris, validisque tantum utitur rationibus. Quid magnum hunc Episcopum dicturum fuisse putamus, si unius Auctoris opinionem tuta conscientia sequi posse, ævo suo aliquis docuisset? Generalis hæc est juris regula: *vox unius, vox nullius*; sicut Jurisconsulti & Canonistæ omnes testantur. Papiniani, qui jurisprudentiam adeo callebat, opinionem, *dubitationem* vocat Imperator. Si in juris negotio Jurisconsulti unius opinio attendenda foret, illa profecto esset Papiniani; attamen dubitatio solum vocatur, quæ minor est opinione. Quomodo

---

*Augustino clare fundatam, illam absolute potest tenere, & docere, non respiciendo ad ullam Pontificis Bullam.* Si gravi censura notatus, qui Magni Augustini Authoritatem Pontificum Decretis præferre est ausus; cui pœnæ illi erunt subjiciendi, qui damnata dudum Caramuelis &c. &c. placita recantant? Qui spretis Mutii Vitelleschi saluberrimis monitis publicæ & privatim frequenter ingeminant: *Tueri quis potest: Probabile est: Doctore non caret?*



do igitur ubi de conscientia, aeternaeque salutis negotio agitur, privati Doctoris opinio tuta agendi regula esse potest? Ullusne artifex ita se gereret, ut singularis magistri sententiam adversus commune iudicium caeterorumque praxim sequeretur? Qui ajunt *docti, pii, celebrisque viri auctoritatem non leve esse agendi fundamentum*, id pro ratione sumunt, de quo disputatur. Affirmo enim Auctoris unius opinionem levissimum esse fundamentum; qui vero contra sentiunt, sufficiens illud esse probare debent: at id numquam revera fiet. Ait Innocentius Pontifex, sequentem gravis Auctoris opinionem, quamvis erret, non peccare; sed addit: *Dummodo tamen error hujusmodi versetur circa subtilitatem legum.* Porro parum refert aliquem falli, ubi de obscura legis interpretatione agitur; at aeterna salutis tanti momenti est negotium, ut nulla pro ejus securitate nimia possit esse diligentia. Sanctus Thomas, perspicue ait (*Quodlibet 3. q. 10.*) in morum negotio neminem excusari, si contra manifestam sacrae Scripturae auctoritatem, & opinionem communiter in Ecclesia receptam, praecceptoris sui opinionem sequatur. S. Thomae doctrinam recentiores plerique Doctores amplexi sunt, veluti S. Antoninus, Angelus, Sylvester, & Suarez. Hinc paradoxon omnino est id, quod Casuista quidam scripsit, licitum esse unius auctoritatem sequi, etsi haec divino juri adversaretur; si enim hoc verum esset, haeretici cujuscunque doctrinam sequi liceret. Nestorius Constantinopolitanus erat Episcopus, doctrina eloquentiaque pollebat, piusque videbatur. Pro-

babi-



babilissima igitur ejus doctrina populo videri poterat, qui illum veluti Pastorem suum audiebat; attamen qui illius doctrinam amplexi sunt, hæretici sunt habiti, & ab Ecclesia damnati.

Circa humanas scientias postremis hisce sæculis ostensa nobis sunt lumina, quibus Prisci caruere; hinc non adeo rigide Platonis aut Aristotelis sensibus est inhærendum, vel veterum Mathematicorum, ut opiniones rejiciamus recentiorum Philosophorum, qui plura invenerunt antiquis ignota. Ante Copernicum & Galilæum se moventem Solem, terramque immobilem omnes putabant; attamen acutissimi Astronomi secus modo existimant, & contendunt Solem in orbis centro immobilem permanere, & circa illum terram veluti globum volvi: in utraque opinione omnia explicantur phænomena, & facile est textibus sacræ Scripturæ respondere, quibus motus terræ impugnatur. At non idem fieri licet in iis quæstionibus, quæ ad Christianorum mores pertinent: horum principium, nempe caritas, in Evangelio fundatur, in sanctis Patribus, in Conciliis, in Doctorum veterum sententiis. De offensa Dei agitur, qui peccantem potest damnare. Nulla, aut longe minor prudentia, justitia, caritas reperitur in agente id, quod Casuista recens permittit, quam in illo, qui ab opere abstinet, quod Antiqui omnes ut illicitum damnant. Quomodo ergo novum hunc Doctorem sequi licebit.

Gravis Doctoris opinionem sequi licet, si a nemine contraria opinio docetur, & si Doctoris



ris hujusce rationes valde sint probabiles; etenim opiniones, quæ gravis Doctõris auctoritate nituntur, ubi rationes sint utrinque æquales, opinioni anteferri possunt, quæ his auxiliis careat. Ita docet sanctus Thomas, (1. 2. q. 13. art. 6. ad 3.) dum ait non esse inconveniens, quod inter duas res æquales constituta voluntas in unam præ altera tendat, propter circumstantiam aliquam a qua movetur. Porro inter duas paribus rationibus fultas opiniones, gravis Doctõris auctoritas voluntatem movere potest, ut unam præ alia eligat. Hæc igitur opinio probabilior ac tutior evadit; illam propterea sequi licet. *Pondus auctoritatis*, inquit sanctus Bonaventura, *inclinat ad actum, præcipue si grave sit.* Verum istud auctoritatis pondus, ut vere loquamur, non ex solo Doctõris respectu oritur, sed quia illum doctum credimus, neque sine validis rationibus aliquid imprudenter proferre. Intellectus itaque inter duas opiniones æque validis rationibus fultas incertus pendet; ad illam tamen inclinatur magis, quæ auctoritate nititur. Hoc tamen raro evenit, idque semper est supponendum, hanc opinionem sensui communi non adversari, multoque minus veræ doctrinæ, non esse contrarium probabiliorem, neque esse ambas æque ita probabiles, ut incertus omnino intellectus pendeat, nec inclinari possit: tunc enim dubium oritur, tutiorque est sequenda opinio, ut postea probabimus.

Denique quæstioni huic aptius nequeo finem imponere, quam si eximium hunc sancti Bernardi textum afferam, qui falsas recentiorum Casuistarum

istarum



starum distinctiones, & omnia sophismata plane elidit. Jam illum inuimus, at operæ pretium est integrum hic afferre: *Ut interior oculus sit simplex, duo illi arbitror esse necessaria, caritatem in intentione, & in electione veritatem.* Nam si bonum quidem diligit, sed verum non eligit, habet quidem zelum Dei, sed non secundum scientiam, & nescio quemadmodum iudicio veritatis res vera esse possit cum falsitate simplicitas. Volens denique ad veram discipulos instruere simplicitatem magistra veritas: *Estote, inquit, prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ.* Præmisit ergo prudentiam, sine qua neminem satis esse posse simplicem sciret. Quomodo denique veri simplex erit oculus cum ignorantia veritatis? An vero vera potest dici simplicitas, quam simplex ignorat veritas? Scriptum est enim: *ignorans ignorabitur.* Sine malo quocumque non erit decepta simplicitas. Cur, inquis? Numquid non ex fide? Prorsus ex fide, sed falsa; vel certe potius non ex fide, quia fides falsa fides non est. Denique de fide vera, non falsa, puto dixisse Apostolum: *Omne, quod non est ex fide, peccatum est.* Non autem ex fide vera bonum creditur, quod malum est, etenim falsum. Peccatum igitur est utrumque; proinde complectitur præsens capitulum: *Omne, quod non est ex fide, peccatum est: cæcam videlicet malitiam, & deceptam negligentiam, quia quod a nesciente fit, & bonum prorsus condemnat intentio prava, & malum non penitus excusat recta.* Sive itaque malum putes bonum quod forte agis, sive bonum malum quod operaris, utrumque peccatum est, quia neutrum ex fide;



fide; licet sane levius admodum peccetur, ubi sana intentione sola reprehensibilis actio foris apparet, quam ubi maligna latet etiam in bona actione intentio. Verum quod vel absque minimo peccato non est, purum bonum minime est.

C A P U T V.

*Inter duas sententias æque probabiles non licet sequi quamlibet.*

Illam solum actionem, quæ dictamine moraliter certo fulcitur, honestam esse, ac licitam, omnes admittunt. Unde jam intellectus, duas inter constitutus sententias, quarum una probabiliter actionem approbat; altera æque probabiliter eandem actionem damnat; unde, inquam, moralem de honestate actionis certitudinem eruet? An ex ipsis alterutrius sententiæ fundamentis (ut scholastice loquar) directe in se spectatis? Ast hæc mere probabilia, minime certa sunt, ab oppositæ sententiæ fundamentis, æque probabilibus, adeo enervata, ut intellectum, a præjudiciis purum, non modo ad assensum non pertrahant; sed anxium magis, ac dubium reddant. An forsitan ex principiis, ut vocant, reflexis certitudo isthæc moralis fluat? Ast hæc ipsa principia, velut incerta, & falsa ab ingente Probabilioristarum phalange impugnantur, velut laxa ac noeiva improbantur.

Juxta Dialecticos, & Criticos illud solummodo judicium morali certitudine gaudet, quod unanimi Sapientum assensu est firmatum; illud econtra ab hac certitudine deficit, quod Doctorum